

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
Жоғары білім беруді дамыту ұлттық орталығы

Формальды емес білім беретін, танылған ұйымдардың тізбесіне
енгізілген ұйымдар беретін формальды емес білім арқылы
ересектер алған оқу нәтижелерін тану қағидаларын өзектендіру
(2 блок. 10 тармақ)

Астана, 2023 ж.

**Формальды емес білім беру арқылы алынған оқыту нәтижелерін,
сондай-ақ кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерін тану қағидалары**

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Осы формальды емес білім беру арқылы алынған оқыту нәтижелерін, сондай - ақ кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерін тану қағидалары (бұдан әрі-қағидалар) "білім туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 5-3-бабының 30) тармақшасына сәйкес әзірленді және формальды емес білім беру арқылы алынған оқыту нәтижелерін, сондай-ақ кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерін тану тәртібін айқындайды.

2. Осы қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) кәсіптік біліктілік-кәсіп бойынша еңбек функцияларын орындау үшін талап етілетін құзыреттерді меңгеруді сипаттайтын кәсіптік даярлық дәрежесі;

2) кәсіптік біліктілікті тану – кандидаттың кәсіптік стандарттар талаптарына, ал олар болмаған кезде-біліктілік талаптарына сәйкестігін бағалау және шешім қабылдау рәсімі;

3) кәсіптік біліктілікті тану орталығы (бұдан әрі – тану орталығы) – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен аккредиттелген, кәсіптік біліктілікті тануды жүзеге асыратын заңды тұлға;

4) кәсіптік біліктілікті тану туралы құжат-кандидаттың кәсіптік біліктілігінің белгілі бір кәсіп бойынша еңбек функцияларын орындауға қойылатын талаптарға сәйкестігін куәландыратын құжат;

5) Оқыту нәтижелері-білім алушының (тыңдаушының) білім беру бағдарламасын игеру бойынша алған, көрсеткен білімінің, іскерлігінің, дағдыларының бағалаумен расталған көлемі және қалыптасқан құндылықтар мен қатынастар;

6) формальды емес білім беру-оқу орнын, мерзімдері мен нысанын есепке алмай көрсетілетін білім беру қызметтерін ұсынатын және оқыту нәтижелерін растайтын құжатты берумен сүйемелденетін ұйымдар жоспарлаған, ұйымдастырған және жүзеге асыратын білім беру түрі.

**2 тарау. Формальды емес білім беру арқылы алынған оқыту
нәтижелерін тану тәртібі**

3. Формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерін тануды техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары (бұдан әрі – білім беру ұйымдары) дербес жүзеге асырады.

4. Формальды емес білім беру бағдарламасын білім алушы (тыңдаушы) формальды емес (қосымша) білім беру қызметтерін көрсететін ұйымдарда және(немесе) формальды білім беру ұйымдарында (оқу орны бойынша не өзге де білім беру ұйымдарында) меңгереді.

5. Білім беру ұйымдарында формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерін тану формальды емес білім беру бағдарламасының мазмұнының және(немесе) оқыту нәтижелерінің білім беру бағдарламасының білім алушысы(тыңдаушысы) меңгертін оқу пәнінің немесе модульдің мазмұнына және (немесе) оқыту нәтижелеріне сәйкестігін бағалау негізінде жүзеге асырылады.

6. Формальды емес білім беру бағдарламасының мазмұнының және(немесе) оқыту нәтижелерінің оқу пәнінің немесе модульдің мазмұнына және(немесе) оқыту нәтижелеріне сәйкестігін бағалау оқытудың тұжырымдалған нәтижелерін және салыстырылатын бағдарламалардың құзыреттерін, олардың көлемін (академиялық сағаттарда және(немесе) академиялық кредиттерде), оқыту мақсаттарын, оқу жетістіктерін (білімдерін) бағалауды салыстыру жолымен жүргізіледі.

7. Бағдарламалардың көлемін салыстыру кезінде білім беру бағдарламасының бір академиялық кредитінің бастапқы еңбек сыйымдылығы үшін - техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында - 24 академиялық сағат және жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында-30 академиялық сағат қабылданады.

8. Формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерін тану кезінде салыстырымдылықты қамтамасыз ету үшін білім алушылардың (тыңдаушылардың) оқу жетістіктерін бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесіне негізделген формальды емес (қосымша) білім берудегі білімді, дағдылар мен құзыреттерді бағалау жүйесі қолданылады.

Формальды емес білім берудің оқу жетістіктері мен білімдерін бағалаудың басқа жүйелерін қолдану кезінде білім беру ұйымы бағаларды балдық-рейтингтік әріптік бағалау жүйесіне ауыстыру шкаласын әзірлейді.

9. Формальды емес білім берудің оқу нәтижелері мен құзыреттерін салыстыру бағдарламалардың мазмұнын, олардың мақсаттары мен толықтығын зерделеу арқылы оқу пәнінің силлабусын немесе білім беру бағдарламасының модулін қамтуды жүзеге асыру.

10. "Орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім туралы құжаттардың түрлерін, мемлекеттік білім берудің орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім туралы құжаттардың нысандарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 28 қаңтардағы № 39 бұйрығына сәйкес нысан бойынша берілетін кәсіптік даярлық туралы куәлік формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерін растайтын құжат болып табылады және оларды есепке алу және беру қағидалары, өз үлгісіндегі білім туралы құжаттардың мазмұнына қойылатын негізгі талаптар және оларды есепке алу және беру қағидалары, сондай-ақ білім беру ұйымдарында білім алуды аяқтамаған адамдарға берілетін

анықтама нысаны" (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10348 болып тіркелген).

Куәліктің көлемі (академиялық кредиттерде және (немесе) сағаттарда) және бағалары көрсетіле отырып, бағдарламаның зерделенген курстарының, оқу пәндерінің (модульдерінің) атаулары көрсетілетін еркін нысаны мен қосымшасы болады.

11. Формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерін тану үшін білім беру ұйымының бірінші басшысының (ректорының) немесе оны алмастыратын адамның бұйрығымен формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерін тану жөніндегі комиссияның (бұдан әрі – Комиссия) қызметі туралы ереже және оның құрамы бекітіледі.

Комиссия құрамына академиялық, басқарушы персоналдың өкілдері, білім беру ұйымының оқытушылары, сондай-ақ өндірістік оқыту шеберлері (техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында) кіретін 7 (жеті) адамнан аспайтын мүшелердің тақ санынан тұрады.

12. Комиссия төрағасы мен Төрағасының орынбасары Комиссияның бірінші отырысында оның мүшелері арасынан көпшілік дауыспен ашық дауыс беру арқылы сайланады.

Комиссия төрағасы Комиссия қызметіне жалпы басшылықты жүзеге асырады, Комиссия отырыстарын өткізеді. Комиссия төрағасы болмаған жағдайда оның функцияларын төрағаның орынбасары орындайды.

Комиссия хатшысының функцияларын Комиссия мүшесі болып табылмайтын білім беру ұйымының маманы орындайды.

13. Формальды емес білім беруді оқыту нәтижесін(нәтижесін) тану үшін білім алушы (тыңдаушы) академиялық кезең басталғанға дейін 10 (он) жұмыс күні бұрын Комиссияның қарауына мынадай құжаттарды ұсынады:

- 1) Комиссия төрағасының атына еркін нысанда формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерін тану туралы өтініш;
- 2) жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі;
- 3) формальды емес білім беруді оқытудың нәтижесін растайтын құжат(куәлік).

14. Комиссия алынған құжаттарды 3 (үш) жұмыс күні ішінде сараптама жүргізу үшін сараптама тобына жібереді (сараптама қорытындысы).

15. Сараптама тобының құрамы білім беру ұйымының бірінші басшысының (ректорының) немесе оны алмастыратын тұлғаның бұйрығымен бекітіледі, оған білім беру бағдарламасының бейініне сәйкес келетін өндірістік қызмет саласының тәжірибелі оқытушылары мен практикалық қызметкерлері кіреді.

16. Сараптама тобы құжаттарды 5 (бес) жұмыс күні ішінде формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерінің білім беру ұйымының білім беру бағдарламасының оқыту нәтижелеріне сәйкестігі тұрғысынан қарайды.

Қарау нәтижелері бойынша формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерінің білім алушы (тыңдаушы) меңгеретін білім беру бағдарламасының оқу нәтижелеріне, бағдарламаның мақсаттарына,

бағдарлама көлеміне және бағалауға сәйкестігін міндетті түрде бағалай отырып, еркін нысанда сараптамалық қорытынды жасалады.

Сараптамалық қорытынды қарау және шешім қабылдау үшін Комиссияға беріледі.

17. Комиссияның шешімі отырысқа қатысушы Комиссия мүшелерінің жалпы санының көпшілік даусымен қабылданады және хаттамамен еркін нысанда ресімделеді.

18. Комиссия отырысының хаттамасынан үзінді көшірмені комиссия хатшысы меңгерілген оқу пәндері (модульдері), бағдарламалары туралы мәліметтерді олардың атауын, академиялық кредиттердегі көлемін және (немесе) көрсете отырып енгізу үшін оқу бөліміне (техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында) немесе тіркеуші кеңсесіне (жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында) береді және формальды емес білім беруді оқыту нәтижелерін білім алушының (тыңдаушының) транскриптіне қайта есептеу туралы.

19. Білім алушы (тыңдаушы) келесі академиялық кезендерде қайта есептелген оқу пәндерін (модульдерін) оқудан босатылады.

3-тарау. Кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерін тану тәртібі

20. Кәсіптік біліктілік нәтижелерін тануды білім беру ұйымдары тану орталығы берген кәсіптік біліктілікті тану туралы құжат негізінде жүзеге асырады.

Кәсіптік біліктілікті тануды Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 6 қыркүйектегі № 374 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 33387 болып тіркелген) бекітілген кәсіптік біліктілікті тану қағидаларына сәйкес тану орталықтары жүзеге асырады.

21. Кәсіптік біліктілік нәтижелерін тану үшін білім беру ұйымының бірінші басшысының (ректорының) немесе оны алмастыратын адамның бұйрығымен кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерін тану жөніндегі комиссияның (бұдан әрі – Комиссия) қызметі туралы ереже және оның құрамы бекітіледі.

22. Комиссия құрамына академиялық, басқарушы персоналдың өкілдері, білім беру ұйымдарының оқытушылары, сондай-ақ өндірістік оқыту шеберлері (техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында) кіретін 7 (жеті) адамнан аспайтын мүшелердің тақ санынан тұрады.

23. Комиссия төрағасы мен Төрағасының орынбасары Комиссияның бірінші отырысында оның мүшелері арасынан көпшілік дауыспен ашық дауыс беру арқылы сайланады.

Комиссия төрағасы Комиссия қызметіне жалпы басшылықты жүзеге асырады, Комиссия отырыстарын өткізеді. Комиссия төрағасы болмаған жағдайда оның функцияларын төрағаның орынбасары орындайды.

Комиссия хатшысының функцияларын Комиссия мүшесі болып табылмайтын білім беру ұйымының маманы орындайды.

24. Кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерін тану үшін білім алушы (тыңдаушы) академиялық кезең басталғанға дейін 10 (он) жұмыс күні бұрын Комиссияның қарауына мынадай құжаттарды ұсынады:

1) Комиссия төрағасының атына еркін нысанда кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерін тану туралы өтініш;

2) жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмесі;

3) тану орталығы берген кәсіптік біліктілікті тану туралы құжат.

25. Комиссия алынған құжаттарды 3 (үш) жұмыс күні ішінде сараптама жүргізу үшін сараптама тобына жібереді (сараптама қорытындысы).

26. Сараптама тобының құрамы білім беру ұйымының бірінші басшысының (ректорының) немесе оны алмастыратын тұлғаның бұйрығымен бекітіледі, оған білім беру бағдарламасының бейініне сәйкес келетін өндірістік қызмет саласының тәжірибелі оқытушылары мен практикалық қызметкерлері кіреді.

27. Сараптама тобы құжаттарды 5 (бес) жұмыс күні ішінде кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерінің білім беру ұйымының білім беру бағдарламасының оқыту нәтижелеріне сәйкестігі тұрғысынан қарайды.

Қарау нәтижелері бойынша білім алушы (тыңдаушы) меңгеретін білім беру бағдарламасының оқу нәтижелеріне кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерінің (нәтижелерінің), бағдарламаның мақсаттарының, бағдарламаның көлемі мен бағалаудың сәйкестігін міндетті түрде бағалай отырып, еркін нысанда сараптамалық қорытынды жасалады.

Сараптамалық қорытынды қарау және шешім қабылдау үшін Комиссияға беріледі.

28. Комиссияның шешімі отырысқа қатысушы Комиссия мүшелерінің жалпы санының көпшілік даусымен қабылданады және хаттамамен еркін нысанда ресімделеді.

29. Комиссия отырысының хаттамасынан үзінді көшірмені комиссия хатшысы меңгерілген оқу пәндері (модульдері), бағдарламалары туралы мәліметтерді олардың атауын, академиялық кредиттердегі көлемін және (немесе) көрсете отырып енгізу үшін оқу бөліміне (техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында) немесе тіркеуші кеңсесіне (жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында) береді бағалау және кәсіптік біліктілікті тану нәтижелерін білім алушының (тыңдаушының) транскриптіне қайта есептеу туралы.

30. Кәсіптік біліктілік нәтижелерін тану білім алушыны (тыңдаушыны) тиісті оқу пәндерін (модульдерін), бағдарламаларын оқытудан босатады.